

Centráčik

Občasník pre žiakov Spojenej školy, zložka Základná škola

Jún/ 2018

**Spojená škola, ZŠ
Centrálňa 464
Svidník**

Slovo na úvod

Školský rok nám opäť rýchlo zbehol. Onedlho budeme bilancovať a za svoje úsilie dostaneme vysvedčenie. Možno budú aj takí, ktorí budú smutní, pretože vysvedčenie nebude podľa ich predstáv. Musia si vstúpiť do svedomia a o rok byť zodpovednejší. Všetkých nás však čakajú zaslúžené prázdniny. Cez ne budeme prežívať krásne chvíle s hrejivými lúčmi a predovšetkým sa zabávať so svojimi blízkymi. Musíme však povedať, že aj v škole bola zábava, a to vďaka aktivitám, ktorých bolo neúrekom a na ktoré budeme spomínať. A spomínať na našu školu budú aj naši deviataci, ktorí sa onedlho rozprchnú na stredné školy. Želáme im veľa úspechov v ďalšom štúdiu a všetkým prajeme príjemné prázdninové dni plné slnka, radosti a pohody

Kolektív Centráčika

Obsah

Slovo na úvod	2
Čo nás zaujalo.....	3
Viete, kto bol sv. Florián?..	4
Miesto, ktoré máme rady.....	5
Prečo mám rád slovenčinu, Slovensko.....	6
Kto nepozná minulosť, nepochopí.....	7
Milan Rastislav Štefánik.....	8
Duchnovičov Prešov.....	9
Módna prehliadka	10
Naši národní buditelia.....	11
Priateľstvo.....	12
Ak uhynie posledná včela.....	13
Keď kopne múza.....	14
Literárne úspechy	15
Kto tvoril Centráčik?.....	16
Slovo na záver.....	17

Čo nás zaujalo zo života školy

Týždeň hlasného čítania

V apríli sa žiaci piateho, šiesteho a siedmeho ročníka zúčastnili šiestnásteho ročníka Týždňa hlasného čítania. Vybrali si týždeň v mesiaci apríl a v škole si každý deň čítali a plnili súťažné aktivity s knihou na farmárskom trhu, z ktorého nakúpili postupne sedem druhov zeleniny. Okrem zoznamenia sa zo zeleniny, ktorú museli podľa opisu spoznať a splniť aj ďalšie sprievodné úlohy, až vyskladali správnu odpoveď na hlavnú otázku, ktorá znela: Ako sa volá základný kameň pre každého veľkého aj malého čitateľa na celom svete, bez poznania ktorého by mu boli všetky rozprávky a príbehy utajené a nespoznané? Správna odpoveď: ABECEDA.

Po absolvovaní súťaže triedy získali certifikát. Myšlienkou tejto akcie je zbližiť svet dospelých so svetom detí prostredníctvom príbehov a rozprávok a aj takýmto spôsobom pomôcť deťom objaviť svet príbehov plných múdrostí, zábavy i poučenia.

CYKLISTICKÉ ZRUČNOSTI

15.5.2018 na dopravnom ihrisku preukázali naši žiaci cyklistické zručnosti i teoretické vedomosti v rámci súťaže dopravnej výchovy. Mladí cyklisti ukázali, že sa vedia nielen bicyklovať, ale poznajú dopravné značky a vedia sa zorientovať i na križovatke. A tieto vedomosti a zručnosti im

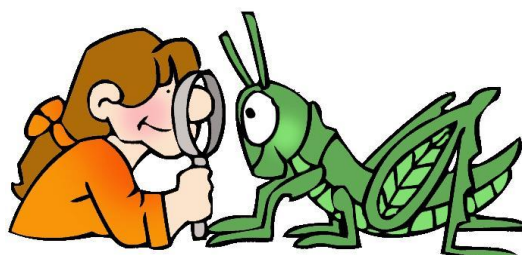
zabezpečili v kategórii družstiev 2 miesto. Nestratili sa ani v individuálnom umiestnení. v ktorom 2. miesto získal v kategórii chlapcov Justín a 3. miesto v kategórii dievčat Natália Hajduková.

BOTANIKIÁDA

Botanikiáda je úspešné podujatie nielen pre žiakov piateho ročníka základných škôl v Košickom a Prešovskom kraji, ale aj pre ich pedagógov. Botanikiádu organizuje Botanická záhrada UPJŠ Košice v troch turnusoch. Nesie podtitul Botanika na tanieri. Do Košíc postúpili piatačky našej školy,

Ludmila a Natália, ktoré úspešne absolvovali on-line test. Dievčatá súťažili v areáli košickej Botanickej záhrady na 6.stanovišťach. Poznávali rastliny, liečivé bylinky, riešili tajničky i sadili letničky, ale predovšetkým sa veľa nového naučili.

Viete, kto bol sv. Florián?

To, čo my nazývame hrdinstvo, hasiči nazývajú každodenná práca.

Svätý Florián je patrón hasičov a záchranárov. Zobrazuje sa ako rímsky vojak s prilbou na hlave, v ľavej ruke so zástavou, v pravej s nádobou na vodu, ktorou zalieva horiaci dom. Sviatok sv. Floriána slávime 4.mája (Deň hasičov a záchranárov).

Svätý Florián žil koncom 3. a začiatkom 4. storočia po Kristovi. Bolo to za vlády rímskeho cisára Diokleciana. Narodil sa v Ceti, v dnešnom Zeilselmaure v Rakúsku. Stal sa vojakom a neskôr dosiahol hodnosť plukovníka pohraničných rímskych légii. Posledné roky služby pôsobil v légii v meste Lauriakum, dnešné Lorch. Vtedy Rakúsko patrilo pod Rím. Podľa legendy ochránil sv. Florián istého uhliara, ktorý spadol do ohňa a na príhovor svätca bol zachránený. Iní pripisujú Floriánovo patrocínium nad hasičmi jeho mučeníckej smrti vo vode, ktorú oddávna používali na hasenie požiarov. To

najdôležitejšie, prečo sa sv. Florián stal patrónom hasičov, je jeho charakter a odvaha. Svoj život obetoval preto, aby zachránil ďalších 40 vojakov, ktorí sa stali kresťanmi. Jeho odvahu, vernosť svojmu

presvedčeniu a altruizmus s nasadením a obetou vlastného života je to, čo robí sv. Floriána dôstojným patrónom hasičov a záchranárov.

Centráčik

Siedmaci Deň sv. Floriána prežili zaujímavo a poučne

4. mája na deň sv. Floriána, patróna všetkých hasičov a záchranárov, sme sa zúčastnili Dňa otvorených dverí v priestoroch Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru vo Svidníku, kde sme prežili zaujímavý deň. Pozreli sme si zázemie stanice aj mobilnú hasičskú techniku. Zoznámili sme sa s hasičskou technikou v podobe rôznych typov hasičských a záchranárskych áut, štvorkolky, dýchacieho prístroja

i záchranného člna, ale aj s prostriedkami, ktoré sú určené na zásahy pri dopravných nehodách. Veľkú pozornosť vzbudil hasič v obleku proti sálavému teplu pripomínajúci kozmonauta v skafandri. Upútalo nás i auto s výsuvnou plošinou a mali sme možnosť si vyskúšať striekať vodu z hadice či sadnúť do kabíny hasičského auta. Deň sv. Floriána sme prežili skutočne zaujímavo a poučne.

Žiaci 7. ročníka

Miesto, ktoré máme rady

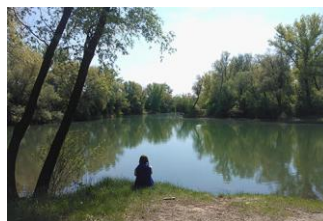
Všetci máme nejaké miesto, kde sa môžeme uvoľniť, rozmýšľať, nabrat' novú energiu a oddýchnuť si. Keď chceme prísť na nové myšlienky, poberieme sa do lesa.

Vyzerá to ako rozprávka. Iný svet, o ktorom nikto nevedel. Človek si málokedy všimne tú krásu okolo nás. Stromy si vyzliekajú kabáty. Stromy odhaľujú skryté tajomstvá. Listy tancujú do rytmu vetra. Ideme ďalej. Započujeme nádherné žblnkotanie potoka. Ligoce sa ako zrkadlo. Vetrík príjemne hladí ako dotyk anjela. Slnko sa usmieva. Zabúdame na všetky problémy a starosti. Sadneme si na skalku a započúvame sa do tajných zvukov lesa, cítime sa príjemne a uvoľnene. Rozmýšľame o veciach. Keď nás to omrzí, ľahneme si do trávy. Očami pozorujeme koruny stromov. Všimnete si, že

v nich sa preháňajú lietajúce veveričky. Hneď skamenejú a uprú na nás svoj šibalský pohľad. Ich pohľad je tiež záhadný akoby mali niečo za lubom. Svoj pohľad presúvame späť na trávku, dotýkame sa jej končekmi prstov, každé steblo ukrýva niečo záhadné. Vietor s trávou kolíše. Pozrieme sa na oblohu, jej kučery zakrývajú tú belasú farbu. Mraky pripomínajú rôzne obrazce. Obloha začína plakať a my sa rýchlo poberieme domov. Lúčime sa s našou záhadnou, ale krásnou rozprávkou.

Tajomstvo lesa však žiaden človek nepozná a nikdy sa nedozvie. Les si svoje tajomné čaro svedomito uchováva a aj naďalej bude.

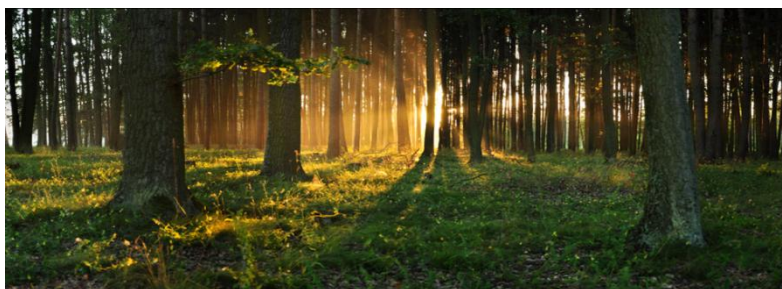
Iveta Jurková, Bianka Jackaninová

Stromy, kvety, zvieratká. Toto všetko tvorí niečo, čo dáva nášmu svetu život. Je to naša príroda. Bez nej by bol náš život ako človek bez duše. Ležím na trávke. Môj pohľad smeruje na krásne modré nebo.

Obloha sa leskne ani diamant. Spoza plávajúcich obláčikov sa na mňa usmieva štrbavé slniečko a jeho dlhé zlatisté lúče hladia zem vôkol mňa. I na tele cítim hrejivé slnečné lúče, ktoré uspávajú moju myseľ.

Gabriela

Na svete je veľa pekných miest, ale ja poznám iba jedno a to miesto mi dokáže vyčariť úsmev na tvári. Je to príroda.

Martina

Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko

Slovensko

Slovensko,
Láskyplné srdce Európy
Otvorená naruč, kde necítim žiaden smútok
Vôňa domova
Echo tatranských hôr
Naplnená nádej Slovákov
Svet môjho šťastného detstva
Krajina lahodných piesní
Ozajstný teplý domov

Natália Oreničová

Písmenkovo

Boli ste už v krajine Písmenkovo? Nie? Ja áno. Bývajú tam rôzne písmená, ale dve z nich sú pre mňa dôležité vždy, keď idem písať diktát alebo iné pravopisné cvičenie. Často ich v slovách žiaci píšu naopak, pretože sú to malí šibali a ukrývajú sa jedno za druhé. Musíme vedieť všakovaké pravidlá na to, aby sme vedeli, kde sa píše jedno a kde druhé. Jedno píšeme nad čiaru a druhé pod čiaru. Jedno s bodkou, druhé bez bodky. Človek by si myslel, že ak sa píšu takto rozlične, ich písanie bude pre žiakov hračka. Ale v hovorenej podobe bez textu je slovo s jedným alebo s druhým šibalom úplne rovnaké. A práve v tom je ten figeľ. Nikdy nevieš, ktoré z nich máš kedy napísať. A, samozrejme, hlavne v diktátoch platí Murphyho zákon. Ak nevieš, ktoré z nich máš napísať, v diktáte sa rozhodneš určite pre to druhé. Ďalšou zaujímavosťou je, že v tom istom slove sa píše raz také, inokedy onaké. Vtedy už človek musí perfektne ovládať pravidlá slovenského pravopisu, aby vedel

rozlíšiť ich význam, lebo inak je stratený. Ved' nie je jedno, či chceš niekým byť alebo chceš niekoho biť. Aj pozývať niekoho na návštevu neznamena, že pri návšteve je slušné nahlas zazívať. Určite by sa návšteva urazila. Existuje mnoho pravidiel a človek ako bytosť si ich nedokáže všetky zapamätať. Preto sa musí niekedy riadiť „inštinktom.“ No nie vždy sa podarí vybrať si to správne. Môj ocko sa ešte nezmylil, keď som sa ho spýtala, ktoré tam mám napísať. Vraví, že má fotografickú pamäť. Neovláda síce všetky poučky a pravidlá, ale prečítal strašne veľa kníh. Aj to mu pomáha pri písaní. Prišli ste na to, o akých písmenkách som hovorila? Áno, nemýlite sa. Vravela som o mäkkom i a tvrdom y, teda jedno sa volá jota a druhé ypsilon.

Aj keď je slovenský jazyk, čo sa týka pravopisu, jeden z najťažších, nikdy by som ho nevymenila za žiadny iný, pretože ja už týchto šibalov poznám a viem, ktoré kde napísať.

Diana Feckaninová

Kto nepozná minulosť, nepochopí budúcnosť

Minulosť je všetko dianie, ktoré sa už uskutočnilo, ktoré nemožno už ani zmeniť ani ovplyvniť a ktoré je pevne a nezmeniteľne usporiadané v časovo uplynulom období, nachádzajúcom sa na časovej osi pred súčasnosťou, teda úhrn toho, čo bolo a čo už nie je. Ale bez minulosti by sme ťažko pochopili budúcnosť.

Minulosť našej rodiny

Bola sobota a ja som sa už od rána tešila na návštevu k starej mame. Babka ma už čakala pred dverami. Vošli sme dnu a zistila som, že babka mi dnes odkryje jedno tajomstvo. Chcela mi ukázať niečo, čo celé roky odkladala, triedila, upravovala a teraz to skrýva na povale. Veľmi som sa tešila.

Vyšli sme hore po schodoch a babka otvorila povalu. A zrazu som sa ocitla v „inom“ svete. Uvidela som veci, ktoré boli zahalené rúskom minulosti. Do očí mi hneď udrela vyšivaná nástenka s nápisom: „Do domu, kde láska býva, slniečko sa rado díva.“ Stará mama ma hneď poučila, že takto sa v minulosti ozdobovali príbytky. Bolo tam nástenné veľké zrkadlo s dreveným vyrezávaným rámom. Pri ňom odpočívala vyrezávaná kolíska, na ktorej ma zaujali nádherné ornamente. „V nej som sa ešte kolísala aj ja“ povedala hrdo babka. V ďalšej časti pôjdu stál veľký drevený stroj, o ktorom mi babka povedala, že sú to krosná, a dokonca funkčné. Zatvárila som sa asi čudne, preto mi babka hneď vysvetlila, že na nich sa tkajú pokrince. Vtedy som si spomenula, že jeden taký máme v kuchyni. Potom stará mama otvorila starožitnú truhlicu. Začala vyberať veci, ktoré boli na sebe pekne poukladané. Boli to časti kroja. „V tomto kroji tvoja praprababka ešte chodila do kostola a toto je oplecko,“

povedala babka. A hoci už nebolo také biele ako kedysi, aj tak bolo krásne. Malo bohaté výšivky. Za opleckom nasledovala spodná biela sukňa a vrchná nazberkaná sukňa. Nakoniec babka vybrala nádherné vyšivanú zásteru a posledný kus kroka „lajblík“. Bol z brokátu s potlačenými vzormi a zo všetkých častí sa mi páčil najviac. Na dne truhlice zostali ležať dvojfarebné stuhy. Červená a biela. „Čo keby si si kroj obliekla?“ navrhla babka. Po krátkom zaváhaní som súhlasila.

Keď som obliekala poslednú časť „lajblík“, prekvapilo ma zapínanie. Babka povedala, že sú to filigránové gombíky. Zo starej skrine potom ešte vybrala čizmy, ktoré mi boli síce veľké, a stála som pred ňou v celej paráde. „Vlasy si dievčatá zapletali do vrkoča a na neho si viazali stužky,“ povedala babka. No moje krátke vlasy som však len zviazala gumičkou a pripevnila stužky. Pozrela som sa do zrkadla a predstavila som si v ňom svoju praprababku ako mladé dievča, ktoré hrdo kráča do kostola so svojimi rodičmi. Zo zamyslenia ma vyrušil babkin hlas. „Tento kroj a aj všetky ostatné veci na pôjde sú minulosť našej rodiny. Keď tu nebudem, opatruj ich, aby si ich mohla raz ukázať svojim deťom.“ Som presvedčená, že babkine slová splním.

Sabína Oreničová

Milan Rastislav Štefánik - kľúčová osoba pri založení ČSR

Milan Rastislav Štefánik bol slovenský astronóm, fotograf, vojenský letec, brigádny generál ozbrojených síl Francúzska, diplomat a politik. Spolu s Tomášom Garriguom Masarykom a Edvardom Benešom bol kľúčovou osobou pri založení ČSR. Bol podpredsedom ČNR, ministrom vojny v Dočasnej vláde následne aj v novovzniknutej ČSR.

Milan Rastislav Štefánik

Cez prázdniny som v televízii sledoval reportáž o letisku Milana Rastislava Štefánika. Také meno som ešte nepočul, tak som sa spýtal ocka, kto je Milan Rastislav Štefánik. Otec mi vysvetlil, že je to veľmi významná osobnosť v dejinách Slovenska. Zaslúžil sa o založenie prvého slobodného spoločného štátu Čechov a Slovákov a môžeme byť na ne ho veľmi hrdí. Vtedy som ešte netušil, že jeho meno si budem pamätať aj preto, že sa bude „spájať“ s mojou osobou.

Nastúpil som do 7. ročníka a asi týždeň pred Medzinárodným dňom školských knižníc ma pani učiteľka slovenčiny poverila, aby som sa deťom 1.- 4. ročníka predviedol v role Milana Rastislava Štefánika, a tak im priblížil jeho život. Tento deň bol totiž venovaný práve osobe Milana Rastislava Štefánika. Súhlasil som, a tak sa začalo moje pátranie v knihách, aby som sa o ňom dozvedel všetko nové, zaujímavé. Dočítal som sa, že bol dokonca kúzelník, rád pozoroval mesiac a kvôli nemu, aby ho lepšie videl, vystúpil na Mount Blanck v Alpách. Bol generál, diplomat, cestovateľ, vojenský letec, fotograf... Dozvedel som sa, že sa zaslúžil o vznik Československej republiky a bol vo vláde ministrom vojny. Obdivoval som jeho aktivity, ktorým sa venoval. Prečítal som si aj príbehy z knihy Oči plné oblohy, kde bol Milan ešte malý chlapec, ako sa so súrodencami hrali, ako mal rád prírodu a zvieratká, rád čítal a bol najlepším žiakom na košarištianskej škole. Moje spolužiačky mi vyrobili vojenskú čiapku, ktorá sa podobala tej, ktorú nosil M.R. Štefánik.

Spolužiak doniesol uniformu svojho dedka a Milan Rastislav Štefánik bol opäť „na svete“. Keď som sa do uniformy prvýkrát obliekol, cítil som sa veľmi hrdo a bol som pripravený na to, aby som mohol predstúpiť pred žiakov a povedať: „Som Milan Rastislav Štefánik...“ Chodil som po triedach a rozprával som deťom, kto som a že som sa zaslúžil o vznik spoločného štátu Čechov a Slovákov. Hovoril som o jeho úspechoch v astronómii, o jeho kúzelníckych schopnostiach, vynálezoch a ich použití. Napríklad aj o tom, že bol aj spoluautorom prvého návrhu štátnej vlajky. A potom som spomenul aj letisko, kde Milan Rastislav Štefánik zahynul, keď sa vracal do rodnej vlasti 4. mája 1919. A práve toto letisko dnes nesie jeho meno. Keď som sa ich pýtal, čo si z môjho rozprávania zapamätali, bol som prekvapený, koľko toho vedeli. Potom im žiaci šiesteho ročníka zahrli scénu z knihy Oči plné oblohy, kde vystupuje Štefánik ako chlapec, ktorý má rád prírodu a život v nej.

Deti boli veľmi nadšené. Niekedy, keď ma stretnú v škole na chodbe, tak ma pozdravia: „Ahoj, vojak.“ Iba sa pousmejem a vo vnútri mám dobrý pocit. Som veľmi šťastný, že som dostal takúto príležitosť byť aspoň na chvíľu jednou z najvýznamnejších postáv našich dejín. Človekom, ktorý celý život túžil po pravde a poznaní a ktorý lásku k svojmu národu prejavoval životným krédom: „Veriť – Milovať – Pracovať“. A Milan Rastislav Štefánik veril svojmu národu, miloval ho a pracoval pre národ, aby sme aj my Slováci mali svoje miesto na zemi.

DUCHNOVIČOV PREŠOV 2018

Vnímať krásu pisaného slova je veľkou vzácnosťou človeka. V prednese poézie, prózy, vlastnej tvorby v rusínskom jazyku ju dokážu vnímať žiaci našej Spojenej školy, ktorí sa v Podduklianskej knižnici vo Svidníku 22. mája 2018 zúčastnili okresnej súťaže Duchnovičov Prešov. Laura Surdníková, Laura Hibel'ová, Michaela Surdeníková a Jakub Kaliňak v nej boli maximálne úspešní, o čom svedčia víťazstva v kategóriách, v ktorých súťažili. Prvým miestom si zabezpečili postup na celosloven-

ské kolo, ktoré sa uskutočnilo v Divadle A. Duchnoviča v Prešove 11. júna 2018. A aj na celoslovenskej súťaži dokázali svoju kvalitu a odprezentovali kus svojho ja s patričnou úctou a aj preto patrili medzi najlepších a zo súťaže si odniesli dve prvé miesta, jedno druhé a jedno tretie miesto.

Nech im táto vzácnosť našej dnešnej doby zostane, aby aj takýmto spôsobom šírili ľúbezné slová našich predkov a svoje vnútorné cítenie.

Módna prehliadka ako súčasť vyučovania

Žiaci šiesteho ročníka si na hodine slovenského jazyka v rámci vyučovania pripravili projekt na **tému Módna prehliadka**. Najprv si zhotovili plagáty k téme Obliekanie mladých a oboznámili spolužiakov, ako sa dnes mladí ľudia obliekajú. Potom si vo dvojiciach vyskúšali svoje komunikačné zručnosti a schopnosti

v naozajstnej módnej prehliadke, ktorá bola výsledkom projektu. Pre žiakov to bola zaujímavá a netradičná hodina, pretože si vyskúšali nielen slovnú zásobu, ale najmä rolu manekýna/ky, ktorá sa im veľmi páčila. Ukázali, že aj hodina slovenčiny môže byť zaujímavá a žiaci sa na ňu dokonca môžu tešiť.

Literárne postavy ožili

Výstupom projektu **Galéria literárnych postáv** bolo zasa stvárnenie literárnej postavy, ktorú si vybrali a svojim monológom ju charakterizovali. Ožili najmä rozprávkové postavy z kníh, ako sú Kocúr v čižmách, Snehulienka a sedem trpaslíkov, Pipi Dlhá Pančucha, Herry Potter, Anna zo Zeleného domu, 101

dalmatíncov, Miki Maus a iné. Niektoré postavy akoby z oka vypadli tým z kníh. Žiakom sa hodina veľmi páčila. Na vlastnej koži zažili niečo zaujímavé, čo im vytvorilo skutočné spomienky, ktoré pretrvávajú omnoho dlhšie ako namemorované vedomosti.

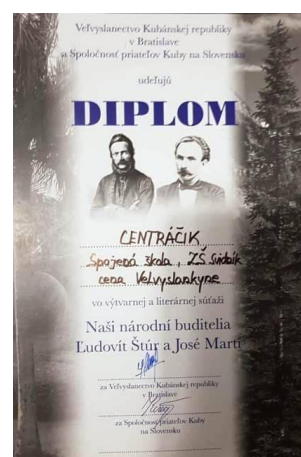
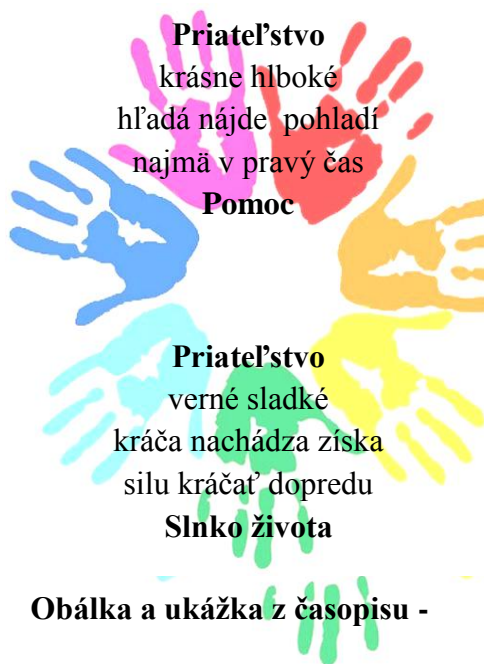

Naši národní buditelé – Ľudovít Štúr a José Martí

Súťaž Naši národní buditelé – Ľudovít Štúr a José Martí každoročne vyhlasuje Veľvyslanectvo Kubánskej republiky v Bratislave a Spoločnosť priateľov Kuby na Slovensku. Podmienkou účasti je literárne alebo výtvarné dielo na tému života a významu týchto dvoch osobností pre naše národy. Žiaci Spojenej školy sa už niekoľko rokov umiestňujú medzi najlepšími a nebolo to inak ani v tomto roku. **Cenu veľvyslankyne Kubánskej republiky získal literárny krúžok Centráčik a 1. miesto v 2. kategórii Michaela Surdeníková.** Vyhodnotenie sa uskutočnilo 16. júna 2018 v Bratislave a víťazné práce pocestujú na Kubu a budú vystavené v kultúrnych zariadeniach.

Víťazná práca Michaely Surdeníkovej v 2. kategórii

Cenu veľvyslankyne
Kubánskej republiky
získal krúžok Centráčik

BLAHOŽELÁME!

PRIATEĽSTVO

Cez letné prázdniny sme išli na exotickú dovolenku na Kubu. Leteli sme lietadlom približne 10 hodín. Väčšinu letu si nepamätám, lebo som ho prespala.

Keď sme prišli na letisko priamo v Havane, hneď ma zaujala príjemná atmosféra. Ponáhľali sme sa do luxusného hotela, ktorý sme mali objednaný. Pri hoteli bolo množstvo bazénov, ktoré zasahovali aj do mora. Okolo nich boli palmy. Na hoteli pri večeri som spoznala jednu Kubánku, volala sa Glenda. Jej rodičia pracovali v hoteli, v ktorom sme bývali. Na druhý deň ma zobrala popozerať sa po meste. Bola veľmi milá, síce som jej málo rozumela, ale po anglicky sme sa ako-tak dohovorili. O Kube som vedela len to, že sa do nej zamiloval Ernest Hemingway, o ktorom sme sa učili v škole. Bola som zvedavá, či je ozaj taká okúzľujúca krajina.

Najprv sme išli na Old Square, je to stará časť Havany, kde sa tancuje salsa aj iné tance. Zatancovali sme si a potom sme sa vybrali do najväčšej zmrzlinárne na svete. Robia tam fakt dobrú zmrzlinu. Večer sme išli k moru, kde nás čakali rodičia. Na večeru sme išli do jednej reštaurácie, kde sme si objednali typické kubánske jedlo. Pozostáva z ovocia, väčšinou grapefruitu, pomaranča, ananásu alebo papáje, u nás je to ovocný šalát. Ako dezert sme si dali fritované banány. Pre mňa to nevyzeralo dvakrát lákavo, ale keď som to ochutnala, chutilo to famózne. Po večeri sme sa vydali do ulíc. Ako je známe, kubánska noc je ako jeden veľký koncert. Všade tanec, spev, zábava... Tu som spoznala, že Havana žije vo dne v noci.

Po siedmich dňoch, keď sme odlietali, Glenda povedala, že by sa chcela pozrieť na Slovensko. Bola som milo prekvapená a povedala som jej, že keď príde, tak ju prevediem po Bratislave a zoberiem ju aj do Tatier, našej slovenskej pýchy.

O rok neskôr v zime :

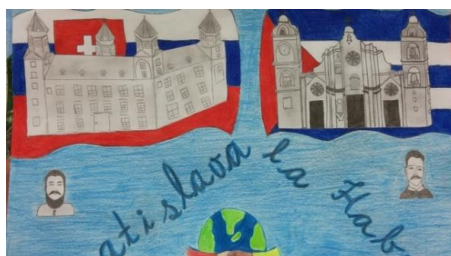
Cez zimné prázdniny k nám prišla Glenda aj s rodičmi. Bola tu len na pár dní, tak preto som ju hneď zobrala na Bratislavský hrad na exkurziu. Hrad sa jej veľmi páčil. Na obed som ju zobrala do Ufa, kde so ju ponúkla bryndzovým haluškami. Najprv nechápavo pozerala, ale potom sa odhodlala to ochutnať. A bola z nich nadšená. Nikdy ešte také jedlo nejedla. Večer som ju zobrala pozrieť bratislavské ulice, konkrétne do bratislavského Starého Mesta. Oslovili ju sochy Čumila, Schönera Náciho, Napoleona a Paparazziho a pri všetkých aj zapózovala. Na druhý deň sme ju zobrali do Tatier, kde sme boli lyžovať. Glenda ešte nikdy nestála na lyžiach a nikdy sa nelyžovala. Zobrali sme si lyžiarsku výstroj a išli sme na svah do Lomnice. Zo začiatku trochu padala, ale neskôr jej to celkom išlo. Tento šport sa jej tiež páčil.

Na konci dňa sme išli do Bachledovej doliny na chodník medzi korunami stromov. Prekvapilo ma, že sa nebála, pretože ja keď som tam bola prvýkrát, strašne som sa bála. A aby nepovedala, že som ju nezobrala plávať, išli sme do Tatralandie, kde sme aj nocovali. „Bolo to úžasné,“ povedala. Pred odchodom som ju ešte zobrala na jazdu na snežných skútroch. *Previesť* sa na snežnom skútri krásnou liptovskou prírodou bol pre ňu zážitok.

Dni sa míňali a nastal deň odchodu. Po slávnostnom obede sme ich odviezli na letisko. Potom už len posledný stisk ruky, objatia a cesta domov. Glenda s rodičmi nabrala smer Kuba a naša cesta smerovala domov do Svidníka. V ušiach mi zneli Glendine slová, že tento spoločný výlet si určite ešte zopakujeme. Už teraz sa veľmi teším na ďalšie stretnutie s našimi kubánskymi priateľmi.

Michaela Skirková

Práca Diany Feckaninovej

Ak uhynie posledná včela, ľuďom zostávajú štyri roky života Pravda či výmysel?

Včelu medonosnú asi pozná už každý. Je to tá známa „včielka Mája“, ktorá sa na nás pozerá z väčšiny rozkvitnutých ovocných stromov. Máj je obdobie, keď sa prirodzene roja včelie rodiny. Je to aj obdobie intenzívneho kvitnutia - ako prísľub budúcej úrody. Ale viete o tom, že včela medonosná je zaradená medzi hospodárske zvieratá, kam patria aj hydina, dobytok, ovce, drobné kožušinové zvieratá a ryby?

Včelí superorganizmus je zvláštnosť. Jednotlivé včely v superorganizme pôsobia ako bunky tvoriace jednu včeliu rodinu. Celý superorganizmus je navzájom prepojený, každá včela vie presne, čo má robiť v rámci včelieho kolektívu. Vnútroň svet včely nie je „ja“, ale „my“ všetci, rodina, kráľovná, úl, rozvoj, prežitie celku. A všetky majú veľmi veľa práce a starostí so zabezpečením úloh, ktoré majú presne rozdelené.

Včela medonosná neútočí. Svoju zbraň, žihadlo, použije iba v situácií, ktorú vyhodnotí ako vlastné ohrozenie alebo ohrozenie úľa. Včela len tak svoj život neobetuje. Jej žihadlo má na hrote háčik, vďaka ktorému ho nedokáže vytiahnuť bez toho, aby zomrela. So žihadlom totiž zostáva v mieste vpichu aj časť jej tela. To je štandardné správanie včely medonosnej. Keď včely zistia, že začali kvitnúť napríklad

čerešne, v ten deň lietajú a preberajú sa nožičkami a sosákmi v čerešňových kvetoch v rádiu svojho doletu, čo je asi tri kilometre. Stromy tým zároveň opelujú a zvyšujú ich úrodu. Na ďalší deň môže padnúť voľba na marhule. Rozhodujú sa podľa včielok - prieskumíčok, ktoré včelou morzeovkou vytancujú miesto aj hodnotu nájdenej včelej pastvy. Do svojho odkazu zahrnú aj smer fúkajúceho vetra a možné hroziace nebezpečenstvá na ceste. Tancujúci odkaz priláka ostatné tanečnice, ktoré odpozorujú a opakujú tanečný odkaz ostatným včelám. Takto z jednej včielky prieskumníčky o chvíľu tancuje celý tanečný súbor. Nevynechajú zatancovanie presných súradníc a vzdialenosti kvetov od úľa. Kvety opelovače lákajú rôznymi spôsobmi. Farbou, omamnou vôňou, otvorenými lupeňmi, sladkým nektárom a výživným peľom.

Preto neublížujme včelám, pretože majú pre človeka veľký význam. Ak z našich sádov a záhrad zmiznú včely, prideme o časť úrody. Ba ešte horšie by bolo, keby sa vyplnili slová Alberta Einsteina: Ak uhynie posledná včela, ľuďom zostávajú štyri roky života.

Spracovala Diana Feckaninová

Ked' kopne múza

Sen

Voňavé dni,
motýlie krídla.
Srdce nám otvorí sny,
čo v nás sídli.

Veronika

Sen

Tajomná tvár mi
hľadá do očí
a ja som ponorená
v hlbokom spánku.
Kamienok zakliesnený
medzi koreňmi stromov
sa pohlol a ja som pocítila
ako silno mi bije srdce.
Odteraz sa každé ráno
prebúdzam s láskou v srdci.

Lívia Kuriplachová

Pieseň

Moje srdce smutnú pieseň spieva,
deň sa už končí, vonku sa stmieva.
Čierne mraky po oblohe letia,
ale moje sny už dnes nepriletia.

Dažd'ové kvapky do vody padajú
a krásne noty pritom skladajú.
Ako tá pieseň v srdci krásne znie
aj čierne mraky z mysle vyženie.

Natália Hajduková

Priateľ

Priateľ je ten,
kto pri tebe vždy stojí.
Priateľ je ten,
kto sa s tebou vždy bojí.
Priateľ je ten,
kto sa s tebou vždy smeje.
Priateľ je ten,
kto v náručí ťa vždy zohreje.
Priateľ je ten,
kto sa za teba vždy pobije.
Priateľ je ten,
kto s tebou aj smútok zažije.
Priateľ je ten,
kto s tebou vždy plače.
Priateľ je ten, kto si s tebou
všetky problémy odskáče.

Diana Feckaninová

Úsmev

Ked' sa stratím v tieni
stromov,
ked' kráčam bosá
a pretekám sa
so svojimi
spomienkami,
v duši úsmev,
v srdci láska.
Kráčam šťastiu oproti.
Myšlienky v oblakoch
a nevy povedané slová
miznú v bludisku
spomienok.

Michaela Skirková

Žiaci Spojenej školy aj v poslednom štvrtroku zbierali literárne úspechy

Pre žiakov Spojenej školy bol tento školský rok žatvou ich literárnej tvorivosti. To platilo aj pre posledné mesiace školského roka.

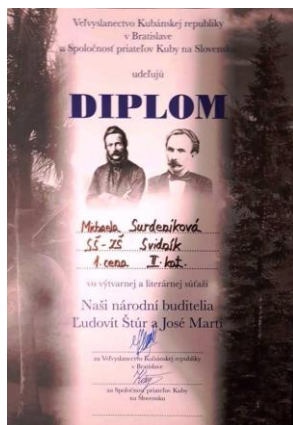
V 14. ročníku celoslovenskej súťaže pre žiakov 8. a 9. ročníka **Kukučínova literárna Revúca** sa súťažilo v poézii, próze a v publicistike. V publicistike patrilo **Soni Cimbalovej zlaté pásmo** za prácu Jedlo má veľkú cenu, nepatrí do koša a navyše s druhou prácou Folklor - naše dejiny bola zaradená do strieborného pásma. V poézii si vypísala **Soňa Cimbalová** aj **Lívia Kuriplachová** **strieborné pásmo**.

V súťaži **Komenský a my**, ktorú organizovala Pedagogická fakulta UKF v Nitre 17.5.2018, si čestné uznanie vypísala ôsmačka **Michaela Surdeníková** s prácou Človek a príroda. Ocenenie za **3. miesto** v literárnej súťaži **Villa Zerna**, ktorá sa konala 23.5. 2018 v Hornom Srní, si odniesla piatačka **Natália Hajduková** za lyrické

básne. Naše žiačky boli úspešné aj v súťaži **Ružomerská trojruža**, kde **Michaela Skirková** získala **3. miesto** a **Barbora Siroková** s **Líviou Kuriplachovou** si **vybásnili Čestné uznanie**.

Aj **Filip Vygoda** získal ČU v celoslovenskej súťaži **Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko**, kde opísal svoju rolu M. R. Štefánika z príležitosti MDŠK.

V budove Slovenského rozhlasu v Bratislave sa v sobotu 16. mája 2018 konalo slávnostné vyhodnotenie **15. ročníka celoslovenskej literárnej a výtvarnej súťaže Naši národní buditeľia** **Ludovít Štúr** a **José Martí**, ktorej hlavným vyhlasovateľom je Veľvyslanectvo Kubánskej republiky. Za výtvarnú tvorbu porota udelila **1. miesto** **Michaele Surdeníkovej** v **2. kategórii**. Cenu veľvyslankyne Kubánskej republiky získal **Literárny krúžok Centráčik** za mimoriadne číslo časopisu pod názvom Priateľstvo.

Kto tvoril Centráčik?

Som

Zvedavá, priateľská
Smejem sa, vytváram,
hľadám
si vlastnú cestu životom

Michaela

Lenivá, ale vždy nápomocná
ideovo aktívna,
verše píšuca
i kamarátska,
aj obetavo láskavá

SOM

Dôveryhodná
Ideálna
Ambiciózna
Nie nerozvážna
Ale výnimočná

Fantasticky tvorivá
Efektívna
Citlivá
Konajúca dobro
Asertívna
Nadaná
Inteligentná
Neskutočne
Ochotná
Vždy
Akčná

Som
Ako- tak
Bláznivá
Inak
Náladová
A rozvážne nerozvážna

Natália
Asertívna
Tajomná duša
Atraktívna
Láskyplná
Inteligentne
Aktívna

Som

obyčajná, nenápadná,
citlivá duša,
milá, nebezpečne aktívna,
obetavá, vynaliezavá,
píšuca lyriku.

Soňa

Relax a oddych v Bowling Clube

6.6.2018 sa členovia literárneho krúžku Centráčik stretli na netradičnom mieste, a to v Športovom centre Bowling Club vo Svidníku. Po veľmi pekných výsledkoch v literárnych súťažiach ukázali svoje zručnosti aj v hraní bowlingu. Bol to príjemný relax a oddych od všedných školských dní a ukončenie činnosti krúžku.

Slovo na záver

A je to tu. Koniec školského roka, rozlúčka so školou a začiatok prázdnin. Posledné úsmevy, objatia, stisky rúk .... a možno aj slzy. To nás všetkých, žiakov a učiteľov, čaká na konci školského roka. A potom už len dva mesiace užívania si prázdninových dní, v ktorých si užijeme všetko, na čo len budeme mať chuť a doteraz sme na to nemali čas.

Keď sa obzrieme za školským rokom, ktorý onedlho zatvorí svoje brány, prežili sme ho aktívne, a to učitelia aj žiaci, v plnom nasadení v rôznych aktivitách, súťažiach a, samozrejme, aj v učení. Všetci sme opäť o rok starší, ale, dúfam, aj skúsenejší. Tí, čo sa snažili, budú určite spokojní so svojim vysvedčením, a tí ostatní skúsia svoje výsledky zlepšiť, ale už v novom školskom roku. Ak sa budú snažiť, určite sa im to podarí.

Literárny krúžok Centráčik má za sebou ďalší úspešný školský rok, v ktorom členovia

dokázali svoje schopnosti, talent a nadanie v rôznych súťažiach. Členovia Centráčika písali aj do školského servisu TASR, čo bolo pre nich niečo nové a zaujímavé. Získali cenné zručnosti, ktoré môžu využiť v ďalšom štúdiu. Ďakujem všetkým, ktorí pracovali v krúžku, a aj tým, ktorí prispievali do školského časopisu. Želám im veľa elánu a chuti písať a tvoriť aj naďalej. Boli to krásne roky, ktoré mi navždy utkvajú v pamäti.

Verím, že štafetu Centráčika, ktorý ma za sebou 15 úspešných rokov, po mne preberie ďalší nadšenec. Bolo mi so všetkými, s ktorými som sa stretávala, skvele!

Na záver všetkým prajem teplé leto a pekné zážitky.

Mgr. Anna Lažová

Tešíme sa na

2017/2018

Časopis Centráčik pripravili a vydali žiaci Literárneho krúžku Centráčik, zložka Základná škola vo Svidníku

Redaktori: Soňa Cimbalová
Lívia Kuriplachová
Diana Feckaninová
Natália Oreničová
Sabína Oreničová
Michaela Skirková

Prispievateľ: Michaela Surdeníková
Filip Vygoda
Iveta Jurková
Bianka Jackaninová

Adresa: Spojená škola, ZŠ
Centrálňa 464
089 01 Svidník

E-mail: zakladna@spojenaskolask.sk, tel.: 054/788 2042,
mobil: 0911 750 314
0903625471

Informácie: www.spojenaskolask.sk

Časopis Centráčik vychádza od školského roku 2002/2003 ako občasník pod vedením Mgr. Anny Lažovej